

*Kemm l-Artikolu 13 tad-Direttiva 2004/38/KE, kif ukoll l-artikolu 5(3)(a) tal-Legislazzjoni Sussidjarja 460.17 jagħmluha ċara li d-dritt għal permess ta' residenza ma jintilifx bil-pronunzja ta' divorzju bejn ċittadin ta' Stat Membru u ċittadin ta' pajjiż terz –it-test tal-liġi ma jimponi l-ebda kwalifika oħra għar-rikonoxximent tad-dritt ta' residenza tal-applikant, għajr għar-
rekwiżit ta' tliet snin żwieġ, b'sena minnhom il-koppja miżżewġa trid tkun għexitha fl-Istat Membru fejn qiegħed jintalab il-
permess ta' residenza*

MALTA

**QORTI TAL-APPELL
(Kompetenza Inferjuri)**

**ONOR. IMĦALLEF
LAWRENCE MINTOFF**

Seduta tat-18 ta' Ġunju, 2021

Appell Inferjuri Numru 14/2021 LM

Manu Sunderdas Chatlani
(*'l-appellat'*)

vs.

The Director of the Department for Citizenship and Expatriate Affairs
(*'l-appellant'*)

Il-Qorti,

Preliminari

1. Dan huwa appell magħmul mill-intimat **id-Direttur tad-Dipartiment għaċ-Ċittadinanza u Affarijiet tal-Espatrijati**, hawnhekk '*l-appellant'*', minn

deċiżjoni tal-Bord tal-Appelli dwar l-Immigrazzjoni (minn issa 'l quddiem 'il-Bord'), tal-11 ta' Frar, 2021 (minn issa 'l quddiem 'id-deċiżjoni appellata'), li permezz tagħha l-Bord irrevoka d-deċiżjoni ta' Identity Malta u laqa' l-appell tar-rikorrent **Manu Sunderdas Chatlani** (hawnhekk 'l-appellat') b'mod limitat, bil-kundizzjoni li r-rikorrent jipprezenta għadd ta' dokumenti sabiex il-każ tiegħu jiġi mill-ġdid deċiż minn Identity Malta.

Fatti

2. Fis-16 ta' Settembru, 2020, id-Direttur intimat informa lir-rikorrent li l-applikazzjoni tiegħu tal-5 t'Awwissu, 2020 sabiex ir-rikorrent jingħata permess ta' residenza abbażi tal-fatt li huwa membru tal-familja ta' ċittadina tal-Unjoni Ewropea, ma ġietx milqugħa. Id-Direttur intimat informa lir-rikorrent li huwa ma kienx għadu jikkwalifika għal tali permess minħabba t-tluq minn Malta tal-eks mara tiegħu, ċittadina Portugiża, u l-fatt li din bdiet proċeduri għal divorzju ġewwa l-Portugall qabel it-tluq tagħha minn Malta. Ir-rikorrent ġie infurmat li huwa seta' jibqa' jirrisjedi f'Malta biss jekk ir-regoli u l-*policies* nazzjonali jippermettulu jagħmel dan.

Mertu

3. Ir-rikorrent appella mid-deċiżjoni tad-Direttur intimat permezz ta' appell quddiem il-Bord, fejn spjega li hu u martu, ċittadina Portugiża, kienu ddivorzjaw wara sbatax-il sena żwieġ. Ir-rikorrent spjega li huwa kien ilu jgħix

hawn Malta diversi snin, ħallas it-taxxa f'pajjiżna u llum il-ġurnata għandu mezzi suffiċjenti sabiex ikun jista' jgħix f'dan il-pajjiż mingħajr ma jkun ta' piż fuq l-Istat Malti. Ir-rikorrent invoka d-dispożizzjonijiet tal-artikolu 5(3) tal-Leġislazzjoni Sussidjarja 460.17, li jgħid li d-divorzju jew l-annullament taż-żwieġ ta' ċittadin tal-Unjoni Ewropea m'għandux jaffettwa d-dritt ta' residenza ta' membri tal-familja tiegħu li huma *third country nationals*, fejn iż-żwieġ ikun ilu li gie kkontrattat tal-inqas tliet snin qabel bdew il-proċeduri għat-terminazzjoni tiegħu, u fejn il-partijiet ikunu għexu f'Malta għal tal-anqas sena matul iż-żwieġ tagħhom. Qal li ladarba huwa jista' jipprova li kien ilu jgħix f'Malta għal aktar minn sena u li kien ilu miżżewweġ ċittadina tal-Unjoni Ewropea għal aktar minn tliet snin, huwa m'għandux jitlef il-jedd tiegħu li jibqa' jirrisjedi f'Malta.

Id-Deciżjoni Appellata

4. Permezz tad-deciżjoni mogħtija mill-Bord fil-11 ta' Frar, 2021, il-Bord laqa' l-appell tar-rikorrenti, filwaqt li impona fuqu ċerti kundizzjonijiet sabiex il-każ tiegħu ikun jista' jigi deciż mill-ġdid minn Identity Malta:

"Preliminary

The Board:

Saw that in virtue of a decision dated 16th September, 2020, the Director informed the appellant of the following:

"I refer to your application dated 5th August, 2020, regarding request to be issued with a residence card as a family member of an EU national.

In this regard it is regretted that your application has not been accepted in view that following the departure from Malta of your former wife, you did not retain the right of residence under Art. 5(3)(a) of Subsidiary Legislation 460.17.

You are deemed not to have retained such derived right in view that the commencement of the divorce proceedings instituted by your former wife was preceded by her departure from Malta.

You may, therefore, continue to reside in Malta only if you are authorised to do so under national rules and policies other than those regulating the right of free movement of EU nationals and their family members.”

Saw the appeal registered on 25th September, 2020; and

Saw that Identity Malta filed no submissions.

Submissions filed, evidence produced and considerations

*The Board observed that when the appeal was filed, the receipt issued instructed the parties to submit any further documentation within fifteen days. At the outset, the Board declares that although it is not legally bound to hold sittings, Art. 3(2) of the Administrative Justice Act (Chapter 490 of the Laws of Malta) stipulates that amongst the principle which this Board, amongst other bodies, is bound to uphold, is the principle of equality of arms. The Board refers to the judgment of the Court of Appeal **Edwin Zarb et vs Gilbert Spiteri et** (decided on 6th February 2015) in which it was held that the principle *audi alteram partem* does not necessarily mean that the parties must be physically heard but that they must be given sufficient time to present the evidence they wish to present. It is up to the court (or in this case, the Board) to decide what should be done in the interest of justice.*

Identity Malta’s decision cited Regulation 5(3)(a) of S.L. 460.17. This states that the residence rights of a family member (which includes a spouse) shall not be affected by divorce or annulment provided that immediately prior to the commencement of termination of marriage proceedings, the marriage had lasted for at least three years and that the couple had resided in Malta for at least one year.

Therefore, in order to prevail, the appellant must provide:

- *That prior to divorce, he and his former wife had been married for at least three years; and*
- *That prior to divorce, he and his former wife had resided in Malta (whilst married) for at least one year.*

*Identity Malta argued that the appellant was deemed not to have retained a right of residence as his wife left Malta prior to instituting divorce proceedings. However, as Identity Malta specifically invoked Regulation 5(3)(a) of S.L. 460.17, one can no longer speak of the appellant's former wife's departure from Malta as having any impact on the proceedings. Rather, one must consider **solely** whether:*

- *Prior to divorce, he and his former wife had been married for at least three years; and*
- *Prior to divorce, he and his former wife had resided in Malta (whilst married) for at least one year.*

The appellant, who seemingly did not feel the need to engage legal counsel, stated:

- *That he and his wife had been married for seventeen years;*
- *That prior to divorce, the appellant and his wife had resided in Malta for more than two years; and*
- *That the appellant and his wife were divorced in virtue of a judgment of a Portuguese court on 7th September, 2017.*

*It is clear that following divorce on 7th September, 2017, the appellant was, for some reason, allowed to remain in Malta. In fact, the authenticated copy of his residence card issued on 24th October, 2018 (hence more than one year after his divorce) and valid until 6th July, 2020 clearly defined the appellant as a family member of an EU citizen. As this was issued **after** the appellant was divorced, it makes no sense for Identity Malta to **now** bring up his wife's departure from Malta and to claim that such departure (of which there is no evidence) nullifies the appellant's derived right.*

Decision

Therefore, after having read the relative submissions as well as after having seen the provisions of Chapter 217 of the Laws of Malta and of S.L. 217.17, the Board revokes Identity Malta's decision and accepts the appeal in a limited manner and directs as follows:

- ***That the appellant is to provide Identity Malta with an authentic translation of the document issued by the foreign court which decreed divorce;***
- ***That the appellant is to provide Identity Malta with an affidavit clearly stating how long he had been married to his wife and how long the couple had lived in Malta; and***

- ***That whilst the affidavit is to be provided to Identity Malta within two weeks from receipt of this decision, the authentic translation must be provided to Identity Malta within three months from receipt of this decision given that it is not always easy to obtain such documentation and have it translated at short notice.***

After taking cognizance of the relative documentation, Identity Malta is to decide the appellant's case afresh in light of what has been stated hereinabove.

The Board orders that this decision be served on the parties without delay.

L-Appell

5. Id-Direttur appellant ressaq l-appell tiegħu mid-deċiżjoni appellata fid-19 ta' Frar, 2021, fejn talab lil din il-Qorti sabiex,

"... jogħġobha tħassar u tirrevoka s-sentenza appellata tal-Bord tal-Appelli dwar Immigrazzjoni tal-11 ta' Frar, 2021 fl-ismijiet premessi u minflok tordna lill-Bord jiddeċiedi illi d-deċiżjoni tad-Direttur appellant tas-16 ta' Settembru, 2020 hija waħda korretta u dawn taħt dettami illi dina l-Onorabbli Qorti jidhrulha xierqa u opportuni, bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-appellat."

6. L-appellant qal li ħass ruħu aggravat bid-deċiżjoni tal-Bord għal erba' raġunijiet ewlenin, fosthom li l-Bord għamel applikazzjoni ħażina tal-liġi sussidjarja 460.17, senjatament l-artikolu 5(3)(a) li jimplimenta l-Artikolu 13(2)(a) tad-Direttiva 2004/38, u dan għaliex il-Bord naqas milli japplika l-insenjamenti tal-Qorti tal-Ġustizzja Ewropea fis-sentenza **Kuldip Singh and Others v. Minister for Justice and Equality**. L-appellant qal ukoll li l-Bord ordna lill-appellat sabiex jipprovdi traduzzjoni tad-digriet tad-divorzju barrani u *affidavit* dwar kemm kien ilu mizzewweġ mal-mara tiegħu, liema informazzjoni kienet diġà disponibbli għal Identity Malta. L-appellant qal li

huwa ħass ruġu aggravat ukoll għaliex bid-deċiżjoni tiegħu l-Bord ta l-impressjoni li l-ħruġ ta' *residence card* huwa ekwivalenti għal aċċettazzjoni ta' dritt legali, liema konsiderazzjoni tikkozza mal-Artikolu 25 tad-Direttiva 2004/38. L-appellant qal li anki l-parti deċiżiva tad-deċiżjoni appellata hija żbaljata għaliex il-fattispeċie tal-każ odjern huma regolati bil-liġi sussidjarja 460.17 u d-Direttiva Ewropea 2004/38.

7. L-appellant zied jgħid li l-Bord interpreta l-artikolu 5(3)(a) tal-Liġi Sussidjarja 460.17, li jimplementa l-Artikolu 13(2)(a) tad-Direttiva 2004/38, f'vakwu u mingħajr ma ħa konsiderazzjoni tad-deċiżjoni ewlenija C-218/14 fl-ismijiet **Kuldip Singh and Others v. Minister for Justice and Equality**. Qal li fil-każ odjern l-eks mara tal-appellat kisbet divorzju minn pajjiż barrani, cioè l-Portugall. Qal li għalhekk il-mara tal-appellat kisbet divorzju minn pajjiż barrani, wara li hija telqet minn Malta f'April 2017, u bħalissa hija tinsab barra mill-pajjiż fejn il-koppja qabel kienu jirrisjedu. L-appellant għamel riferiment għad-deċiżjoni fl-ismijiet Kuldip Singh, fejn il-Qorti qalet illi:

“61. The reference in that provision to, first, ‘the host Member State’, which is defined in Article 2(3) of Directive 2004/38 only by reference to the exercise of the Union citizen’s right of free movement and residence, and, secondly, ‘initiation of the divorce ... proceedings’ necessarily implies that the right of residence of the Union citizen’s spouse who is a third-country national can be retained on the basis of Article 13(2)(a) of Directive 2004/38 only if the Member State in which that national resides is the ‘host Member State’ within the meaning of article 2(3) of Directive 2004/38 on the date of commencement of the divorce proceedings.

62. That is not the case, however, if, before the commencement of those proceedings, the Union citizen leaves the Member State in which his spouse resides for the purpose of settling in another Member State or a third country. In that event the third-country national’s derived right of residence based on Article 7(2) of Directive 2004/38 has come to an end with the departure of the Union

citizen and can therefore no longer be retained on the basis of article 13(2)(a) of that directive.”

8. L-appellant qal li l-fatti kif spjegati f’dawn il-paragrafi tad-decizjoni ċċitata minnu, japplikaw għall-fattispeċie tal-kawża odjerna. Qal li ladarba l-mara tal-appellat kisbet id-divorzju mill-Portugall, dan ifisser li hija kienet telqet mill-pajjiż fejn il-koppja miżżewġa kienu jgħixu qabel inkiseb id-divorzju, jiġifieri Malta. Kompla jgħid li ma kienx komputu tal-appellant li jgħib a konjizzjoni tal-Bord l-imsemmija decizjoni tal-Qorti Ewropea tal-Ġustizzja, għaliex tali decizjoni hija waħda pubblika u għandha rilevanza fil-qasam ta’ ritenzjoni ta’ residenza minn persuna ta’ pajjiż terz miżżewweġ lil ċittadin Ewropew. L-appellant kompla jgħid li sentenza ta’ qorti ma tikkostitwixxix prova jew evidenza li għandha titressaq minn parti fi proċeduri ġudizzjarji.

9. B’riferiment għat-tieni aggravju tiegħu, l-appellant qal li l-ordni li għamel il-Bord ma kinitx meħtieġa għaliex huwa diġà għandu f’idejh l-informazzjoni rikjesta, u għalhekk m’hemmx il-ħtieġa li l-intimat, appellat f’dawn il-proċeduri, jipprovdi din l-informazzjoni mill-ġdid. Qal li l-appellant ħa decizjoni abbażi ta’ informazzjoni li kienet diġà disponibbli, kif jista’ jiġi kkonfermat bil-ġurament anki minn uffiċjali ta’ Identity Malta.

10. B’riferiment għat-tielet aggravju tiegħu, l-appellant qal li l-ħruġ ta’ *residence card* favur l-appellat għall-perijodu bejn l-24 ta’ Ottubru, 2018 sas-6 ta’ Lulju, 2020 mhix xi aċċettazzjoni ta’ dritt vantat mill-appellat. Qal li jista’ jagħti l-każ li permess bħal dan ikun inħareġ jew ingħata bi żball, u huwa għalhekk li dokumenti bħal dawn huma meqjusa bħala *a declaratory document* u mhux bħala *a constitutive document*, għaliex żball amministrattiv

qatt ma jista' jegħleb l-intenzjoni tal-ligi u d-dritt sostantiv li joħroġ mil-ligi. Qal ukoll li d-deċiżjoni ta' Identity Malta mhijiex xi *u-turn*, imma hija deċiżjoni legalment korretta u inattakkabbli. Żied jgħid li f'każ li jkun sar żball amministrattiv meta tinħareġ *ir-residence card*, ma jagħmilx sens li dan l-iżball ikompli jkompli jiġi aggravat b'deċiżjoni illegali.

11. Fir-raba' aggravju tiegħu l-appellant jgħid li r-riferiment li għamel il-Bord għal-Legislazzjoni Sussidjarja 217.17 fid-*decide* tiegħu, huwa żbaljat għaliex il-fattispeċie tal-każ odjern huma regolati bil-Ligi Sussidjarja 406.17 u d-Direttiva Ewropea 2004/38, li huma l-ligijiet li jirregolaw il-moviment liberu ta' ċittadini tal-Unjoni Ewropea u tal-membri tal-familja tagħhom.

Ir-Risposta tal-Appell

12. Fir-risposta tiegħu għall-appell tad-Direttur appellant, l-appellat qal li fl-ewwel lok in-notifika tar-rikors tal-appell li saret lilu għandha titqies li hija nulla, għaliex ir-rikors huwa miktub bil-lingwa Maltija, liema lingwa huwa ma jafhiex, ma jaqrahiex u ma jiktibhiex, u għalhekk ma jistax jitqies li l-appell ġie notifikat lilu kif titlob il-ligi. Qal ukoll li l-aggravji tal-appellant huma infondati fil-fatt u fid-dritt u għalhekk għandhom jiġu miċhuda. L-appellat qal li ewwel aggravju tal-appellant huwa infondat stante li ma tressqet l-ebda prova li ssostni l-allegazzjoni tiegħu li l-mara tal-appellat kienet qed tgħix barra minn Malta fil-mument li ġew mibdija l-proċeduri tad-divorzju, u għalhekk id-deċiżjoni ta' **Kuldip Singh** ma tistax tiġi applikata fil-konfront tiegħu għaliex l-fattispeċie taż-żewġ każijiet huma differenti. Kompla jgħid li l-fatt li l-eks mara

tiegħu kisbet digriet tad-divorzju minn pajjiż barrani, ma jfissirx li din ma kinitx ordinarjament residenti hawn Malta, jew li hija tilfet id-dritt tar-residenza tagħha ġewwa Malta, kif allega l-appellant. L-appellat qal li kuntrarjament għal dak li ġie eċċepit mill-appellant, skont l-Artikolu 11(2) tad-Direttiva 2004/38/KE, il-validità ta' permess ta' residenza m'għandhiex tiġi affettwata minn assenzi temporanji li ma jaqbzux is-sitt xhur fis-sena. Kompla jgħid li l-appellant ma ġab l-ebda prova li l-eks mara tiegħu kienet assenti għal perijodu li jaqbeż is-sitt xhur, b'mod li seta' ntlaqat id-dritt ta' residenza tagħha jew dak tal-appellat. L-appellat qal li d-deċiżjoni **Kuldip Singh** ma titkellimx dwar il-preżenza fiżika tal-konjuġi ċittadin tal-Unjoni Ewropea fil-mument li jiġu mibdija l-proċeduri tad-divorzju, imma dwar ir-residenza. Qal li s-sentenza ċċitata tgħid li ċittadin ta' pajjiż terz ma jgawdix id-dritt ta' residenza taħt l-Artikolu 13(2)(a) tad-Direttiva 2004/38/KE, jekk qabel il-proċeduri ta' divorzju, il-konjuġi ċittadin tal-Unjoni Ewropea jitlaq mill-Istat Membru fejn jirrisjedi l-konjuġi tiegħu sabiex jistabbilixxi ruħu fi Stat Membru ieħor jew f'pajjiż terz. L-appellat qal li fil-każ odjern ma giet ipprezentata ebda evidenza li l-eks mara tiegħu, ċittadina tal-Unjoni Ewropea, kienet telqet minn Malta qabel ġew istitwiti l-proċeduri tad-divorzju sabiex tistabbilixxi ruħha fi Stat Membru ieħor jew f'pajjiż terz. Qal li għall-kuntrarju, il-provi juru li l-eks mara tiegħu kienet residenti hawn Malta meta hija bdiet il-proċeduri tad-divorzju, u hija kellha permess ta' residenza li kien ikopriha mill-1 ta' Frar, 2017 sas-6 ta' Lulju, 2020, u għalhekk ftit qabel ingħatat is-sentenza tad-divorzju, lill-eks mara tal-appellat inħargilha l-imsemmi permess ta' residenza. L-appellat ipprezenta wkoll kopja tar-rendikont finali tal-bank tal-eks mara tiegħu sabiex jipprova li din baqgħet ordinarjament residenti hawn Malta sad-data meta ġew istitwiti l-

proċeduri tad-divorzju. Kompla jgħid li originarjament il-pjan tiegħu u ta' martu kien li huma jiksbu divorzju minn Malta, imma fuq il-pariri legali li ngħataw, huma ddecidew li jgħibu d-divorzju mill-Portugall għaliex hemmhekk setgħu jiksbu d-divorzju mingħajr il-ħtieġa li jagħmlu erba' snin legalment separati, li kien rekwizit legali hawn Malta. L-appellat qal li l-fatt li l-eks mara tiegħu zammet ir-residenza ordinarja tagħha għewwa Malta sas-sena 2020 permezz tal-permess tagħha ta' residenza, id-dritt derivat tiegħu ta' residenza *ai termini* tal-Artikolu 7(2) tad-Direttiva 2004/38/KE baqa' fis-seħħ sal-mument li għew istitwiti l-proċeduri ta' divorzju għewwa l-Portugall, f'liema mument id-dritt tiegħu ta' residenza ma baqax wieħed derivanti taħt l-Artikolu 7(2), iżda inbidel għal wieħed indipendenti miċ-ċittadinanza Ewropea ta' martu, peress li kien jissodisfa r-rekwiziti kollha tal-Artikolu 13(2)(a) tal-istess direttiva, speċifikament ir-rekwizit li ż-żwieġ tiegħu dam tal-inqas tliet snin, u bħala koppja mizzewgħa għexu f'Malta għal tal-anqas sena.

13. L-appellat qal li t-tieni aggravju tal-appellant huwa frivolu u vessatorju u m'għandux iservi sabiex id-deċiżjoni tal-Bord tiġi mħassra u rrevokata, inkwantu d-dokumenti mitluba mill-Bord m'għandhom ebda rilevanza determinanti għad-deċiżjoni li ngħatat fir-rigward tal-istatus ta' residenza tiegħu.

14. L-appellat qal li anki t-tielet aggravju huwa infondat, inkwantu li huwa msejjes fuq interpretazzjoni żbaljata u snaturata tal-Artikolu 25 tad-Direttiva 2004/38/KE. Qal li dan l-Artikolu għandu jfisser li l-pussess ta' karta ta' residenza, fost dokumenti oħra msemmija fl-istess artikolu, m'għandhomx jiġu meqjusa bħala rekwiziti għall-eżerċizzju ta' dritt jew għat-tlestija ta' formalità

amministrattiva. Qal li d-dritt ta' residenza tiegħu fl-istat ospitanti, f'dan il-każ Malta, ma jirriżultax minn żball amministrattiv, iżda huwa bbażat fuq l-istatus tiegħu bħala eks konjuġi ta' ċittadina Ewropea li kien mizzewweg lilha għal perijodu ta' aktar minn tliet snin, inkluż perijodu ta' aktar minn sena li matulu l-koppja mizzewgħa kienu residenti f'Malta, u dan *ai termini* tal-Artikolu 13(2)(a) tad-Direttiva kif implimentata f'Malta bl-artikolu 5(3)(a) tal-Liġi Sussidjarja 460.17. L-appellat qal li kuntrarjament għal dak allegat mill-appellant, il-ħruġ ta' karta ta' residenza jsaħħaħ id-drittijiet ta' residenza tiegħu *ai termini* tal-Artikolu 10(1) tad-Direttiva 2004/38/KE, liema dritt ta' residenza jibqa' fis-seħħ għal perijodu ta' ħames snin mill-ħruġ tal-karta ta' residenza.

15. L-appellat qal li filwaqt li huwa jaqbel mar-raba' aggravju tal-appellant, inkwantu l-Liġi Sussidjarja 217.17 m'għandhiex tapplika għall-każ odjern, in vista tal-fatt li l-appellat jaqa' taħt l-esklużjoni prevista mill-artikolu 4 tal-imsemmija Liġi Sussidjarja, jagħmel riferiment għad-dikjarazzjoni tal-appellant li l-fattispeċie tal-każ odjern huma regolati bil-Liġi Sussidjarja 460.17 u d-Direttiva Ewropea 2004/38 bħala l-liġijiet jew regolamenti li jirregolaw il-moviment liberu ta' ċittadini tal-Unjoni Ewropea u tal-membri tal-familja tagħhom. Żied jgħid li din hija ammissjoni li huwa mhux ċittadin ta' pajjiż terz kwalunkwe, iżda 'membru tal-familja' ta' ċittadina tal-Unjoni Ewropea li kien mizzewweg lilha għal sbatax-il sena, li minnhom qattgħu sentejn residenti f'Malta. Kompla jgħid li l-ħruġ ta' karta ta' residenza favur tiegħu wara d-data tad-divorzju tiegħu huwa fatt determinanti inkwantu dan ma nħariġx abbażi ta' xi abbuż ta' dritt previst fl-Artikolu 35 tad-Direttiva 2004/38/KE, kif implimentata f'Malta bl-artikolu 3(1) tal-Liġi Sussidjarja 460.17, u ma ngabet l-

ebda prova li l-eks mara tiegħu telqet minn Malta qabel inbdew il-proċeduri tad-divorzju bil-ħsieb li tistabilixxi ruħha fi Stat Membru ieħor jew f'pajjiż terz, u għalhekk għandhom jiġu mħarsa u kkunsidrati wkoll l-aspettattivi legittimi tal-appellat bħala benefiċjarju tad-dritt ta' residenza f'Malta sa mill-2015. Qal ukoll li l-kancellament tal-karta ta' residenza tiegħu sar biss f'Settembru tal-2020, jiġifieri madwar tliet snin wara li ġie finalizzat id-divorzju tiegħu minn mal-eks konjuġi tiegħu. L-appellat qal li huwa ilu jgħix hawn Malta għal dawn l-aħħar sitt snin, matul liema perijodu huwa bena ħajtu u għalhekk m'għandu l-ebda rabta ma' xi pajjiż ieħor. Qal ukoll li illum għandu 64 sena, u għandu biżżejjed fondi sabiex ma jkun tal-ebda piż fuq l-Istat Malti.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

16. Qabel tgħaddi biex tikkonsidra l-aggravji mressqa mill-appellant, il-Qorti sejra tagħmel l-osservazzjonijiet tagħha dwar l-eċċezzjoni tal-appellat li r-rikors tal-appell huwa null għaliex il-kopja tar-rikors tal-appell notifikata lilu kienet bil-Malti, liema lingwa l-appellat jgħid li mhux familjari magħha. Il-Qorti tirrileva li *ai termini* tal-artikolu 5(2) tal-Kap. 189, l-appellat kellu jedd jitlob li l-att li ġie notifikat lilu jiġi tradott fil-lingwa Ingliża, xi ħaġa li huwa naqas milli jagħmel. Imma l-ebda parti tal-liġi ma tgħid li att bħal dan għandu jiġi dikjarat null għaliex ma ġiex tradott fil-lingwa Ingliża qabel in-notifika. Għaldaqstant din l-eċċezzjoni qiegħda tiġi miċħuda, u l-Qorti sejra tgħaddi sabiex tikkonsidra l-aggravji imressqa mill-appellant.

[L-Ewwel Aggravju: applikazzjoni ħażina tal-Liġi Sussidjarja 460.17 meta ma ġewx applikati l-insenjamenti tal-Qorti tal-Ġustizzja Ewropea fid-deċiżjoni Kuldip Singh and Others v. Minister for Justice and Equality]

17. L-appellant qal li l-Bord naqas meta ma applikax l-artikolu 5(3)(a) tal-Liġi Sussidjarja 460.17 kif implimentata bl-Artikolu 13(2)(a) tad-Direttiva 2004/38/KE mingħajr ma qies dak li qalet il-Qorti tal-Ġustizzja f'deċiżjonijiet ewlenin li tat, fosthom dik fl-ismijiet **Kuldip Singh and Others v. Minister for Justice and Equality**. In sostenn ta' dan l-aggravju tiegħu, l-appellant qal li f'Settembru tal-2017 l-eks mara tal-appellat kisbet digriet ta' divorzju fil-Portugall, wara li kienet telqet minn Malta f'April tal-2017. L-appellant iċċita dak li ntqal mill-Qorti Ewropea tal-Ġustizzja fl-imsemmija deċiżjoni, illi f'każ fejn ċittadin tal-Istat Membru jhalli l-Istat Membru fejn hemm jgħix il-konjuġi l-ieħor sabiex jistabbilixxi r-residenza tiegħu f'pajjiż terz jew fi Stat Membru ieħor, il-konjuġi li ma jkunx ċittadin Ewropew ma jkollux dritt ta' residenza fl-Istat Membru stante dak li jipprovdi għalih l-Artikolu 7(2) tad-Direttiva 2004/38/KE. L-appellant qal li dan hu dak li seħħ f'dan il-każ, għaliex mart l-appellat telqet minn Malta, il-pajjiż fejn kienu jgħixu l-appellat u martu qabel dawn iddivorzjaw, u huwa għalhekk li issa l-appellat ma jistax jingħata permess ta' residenza.

18. Imma l-appellat laqa' għal dan l-aggravju billi qal li l-appellant ma ressaq l-ebda prova in sostenn tal-pożizzjoni tiegħu li l-eks mara tal-appellat kienet tirisjedi barra minn Malta fil-mument li ġew istitwiti l-proċeduri ta' divorzju, u għalhekk ma jistax jintqal li l-prinċipji enunċjati fid-deċiżjoni ċċitata mill-

appellant, japplikaw għall-każ odjern. Mill-provi li għandha għad-dispożizzjoni tagħha din il-Qorti, ma jirriżultax meta l-appellat u l-eks mara tiegħu applikaw sabiex jinbdew il-proċeduri ta' divorzju, għalkemm id-digriet finali tad-divorzju ngħata f'Settembru tal-2017. L-appellat għamel riferiment għall-Artikolu 11(2) tad-Direttiva 2004/38/KE, li jgħid li *"l-validità tal-karta ta' residenza m'għandhiex tintlaqat minn assenzi temporanji li ma jaqbzux is-sitt xhur fis-sena"*, u qal li f'dan il-każ l-appellant ma ressaq l-ebda prova li l-eks mara tiegħu kienet assenti għal perijodu li jaqbeż dak stipulat fl-Artikolu 11(2) tad-Direttiva. L-appellat qal li huwa għandu provi dokumentarji li juru li l-eks mara tiegħu kellha permess ta' residenza validu għal tliet snin li kien jiskadi fis-6 ta' Lulju, 2020 u fiż-żmien meta gie ppronunzjat id-divorzju bejn il-koppja, hija kienet topera kont bankarju minn bank lokali li tħalla miftuħ għal diversi xhur anki wara li l-koppja ddivorzjaw. Żied jgħid li r-raġuni għalfejn id-divorzju nkiseb minn qorti Portugiża kienet waħda ta' żmien, għaliex il-liġi Maltija kienet tistipula li d-divorzju seta' jingħata biss wara li koppja jkunu ilhom legalment separati erba' snin.

19. Il-Qorti qieset dan l-aggravju partikolari fid-dawl tar-risposta mogħtija mill-appellat, u tirrileva li huwa minnu li l-appellant ma ressaq l-ebda prova konkreta li l-eks mara tal-appellat ma kinitx residenti hawn Malta fiż-żmien meta nbdew il-proċeduri tad-divorzju, anki għaliex mill-provi prodotti ma jirriżultax dawn il-proċeduri meta ġew istitwiti. Li jirriżulta mill-provi huwa biss li kemm l-appellat, kif ukoll l-eks mara tiegħu talbu li jingħata digriet ta' divorzju, mingħajr ebda prova oħra dwar meta saret din it-talba u dwar jekk l-eks mara tal-appellat kinitx residenti hawn Malta dak iż-żmien. Kemm l-

Artikolu 13 tad-Direttiva 2004/38/KE, kif ukoll l-artikolu 5(3)(a) tal-Legislazzjoni Sussidjarja 460.17 jagħmluha ċara li d-dritt għal permess ta' residenza ma jintilifx bil-pronunzja ta' divorzju bejn ċittadin ta' Stat Membru u ċittadin ta' pajjiż terz. It-test tal-liġi ma jimponi l-ebda kwalifika oħra għar-rikonoxximent tad-dritt ta' residenza tal-applikant, għajr għar-rekwizit ta' tliet snin żwieg, b' sena minnhom il-koppja miżżewġa trid tkun għexitha fl-Istat Membru fejn qiegħed jintalab il-permess ta' residenza. Huwa in vista ta' dawn il-konsiderazzjonijiet li l-Bord iddeċieda l-appell imressaq mir-rikorrent bil-mod kif iddeċidieh, għaliex l-uniċi żewġ kriterji rikjesti li għandhom jirriżultaw sodisfatti sabiex l-appellat jingħata l-permess ta' residenza, huma proprju l-fatt li huwa kien ilu miżżewwieg lill-eks mara tiegħu għal tliet snin, b'sena minnhom li qattgħuha f'Malta. Ma ngabet l-ebda prova li l-eks mara tal-appellat telqet minn Malta sabiex tistabbilixxi ruħha f'xi Stat Membru ieħor jew f'xi pajjiż terz qabel gew istitwiti l-proċeduri ta' divorzju bejn il-koppja, u għalhekk ma jistax l-appellant jippreżumi li għaliex id-digriet tad-divorzju nkiseb mill-Portugall, l-eks mara tal-appellat kienet telqet minn Malta u stabbiliet ruħha l-Portugall fiż-żmien rilevanti, għaliex mill-provi dan ma jirriżultax. L-appellant ma jistax jagħmel asserzjoni gratuwita bħal din sabiex iċaħħad lill-appellat mill-opportunità li jkun kopert minn permess ta' residenza. Tqis għalhekk li dan l-aggravju mhux iġustifikat, u tiċħdu.

[It-Tieni Aggravju: dokumenti diġà fil-pussess ta' Identity Malta]

20. L-appellant qal li d-deċiżjoni tal-Bord li l-appellat għandu jipprovdi traduzzjoni tad-digriet tal-qorti barranija u *affidavit* dwar kemm hu u l-mara

tiegħu kienu ilhom mizzewġin, kif ukoll dwar kemm qattgħu żmien jgħixu hawn Malta matul iż-żwieġ tagħhom, hija informazzjoni li kienet digà fil-pussess ta' Identity Malta, u għalhekk din l-ordni ma kinitx meħtieġa.

21. Il-Qorti evalwat id-dokumenti fil-proċess u fl-inkartament u tirrileva li anki jekk giet ipprezentata xi dokumentazzjoni li tipprova dak li qiegħed jgħid l-appellat, jiġifieri li huwa kien ilu mizzewweġ lill-eks mara tiegħu għal sbatax-il sena, li minnhom il-koppja għexu sentejn f'Malta, dan ma ġiex ippruvat bl-aħjar prova li setgħet tingieb. Huwa għalhekk li l-Bord talab li tiġi pprezentata traduzzjoni tad-digriet tad-divorzju barrani u *affidavit* dwar l-informazzjoni l-oħra li ntabbet mill-Bord sabiex din tkun tista' tiġi vverifikata. It-traduzzjoni giet esebita mill-appellant, imma ma tinkludix informazzjoni dwar meta l-appellat u martu bdew il-proċeduri tad-divorzju, liema prova tista' tkun kruċjali għad-deċiżjoni li eventwalment jista' jkollu jieħu l-appellant. It-talba tal-Bord għall-prezentata ta' dawn id-dokumenti, saret sabiex il-każ tal-appellat ikun jista' jiġi kkonsidrat mill-ġdid minn Identity Malta. Il-Qorti tqis li ladarba ma jirriżultax jekk dawn id-dokumenti ngabux a konjizzjoni ta' Identity Malta jew le, u ladarba dawn id-dokumenti huma meħtieġa għall-fini tad-deċiżjoni finali li għad trid tittieħed, l-appellat għandu jassigura li jottempera ruħhu ma' din l-ordni kemm jista' jkun malajr. Għaldaqstant tqis li dan l-aggravju mhuwiex mistħoqq, u tiċċdu, għaliex il-Qorti ma tarax kif tista' ssir ġustizzja mal-appellat jekk ma tippermettix lill-appellat jipprezenta d-dokumentazzjoni kollha li abbażi tagħha jrid jiġi deċiż għandux dritt għall-permess mitlub jew le.

[It-Tielet Aggravju: ebda dritt legali bil-ħruġ ta' permess ta' residenza]

22. L-appellant qal li l-Bord kien żbaljat meta kkonsidra li l-ħruġ ta' permess ta' residenza għandu jtitqies li huwa ekwivalenti għall-aċċettazzjoni ta' dritt legali. L-appellant qal ukoll li l-ħruġ tal-permess ta' residenza kien riżultat ta' żball amministrattiv, u għalhekk dan ma jagħti l-ebda drittijiet sostantivi lill-appellat.

23. Il-Qorti tirrileva illi proprju hawn l-appellant qiegħed isostni għall-ewwel darba li l-permess ta' residenza tal-appellat inħareġ bi żball. Tosserva wkoll li l-Artikolu 25 tad-Direttiva 2004/38/KE jgħid biss li l-ħruġ ta' permess ta' residenza lill-individwu m'għandux jiġi meqjus bħala rekwiżit għall-eżerċizzju tad-drittijiet tal-individwu jew għat-tlestija ta' xi formalità amministrattiva u l-karta ta' residenza hija maħsuba biss biex issaħħaħ id-drittijiet ta' residenza tal-individwu u mhux biex permezz tagħha wieħed ikun jista' jeżerċita xi jedd. Fid-dawl ta' dan l-aggravju, jagħmel aktar sens dak li ddecieda l-Bord li l-appellat għandu jipprezenta ċerti dokumenti mill-ġdid sabiex il-każ tiegħu jerġa' jiġi kkonsidrat, u dan sabiex jiġu evitati asserzjonijiet bħal dik li qiegħda ssir mill-appellant f'dan l-istadju, jiġifieri li l-permess ta' residenza tal-appellat inħareġ bi żball. Għaldaqstant tqis li anki dan l-aggravju mhuwiex mistħoqq, u tiċħdu.

[Ir-raba' aggravju: il-Bord għamel riferiment għal-Liġi Sussidjarja 217.17, li mhijjex il-liġi li tirregola s-sitwazzjoni tal-appellat]

24. Huwa minnu li l-Liġi Sussidjarja 217.17 ma tapplikax għas-sitwazzjoni odjerna, u li hija l-Liġi Sussidjarja 460.17 li implimentat id-Direttiva 2004/38/KE, li tirregola s-sitwazzjoni tal-appellat, bħala l-liġi li tirregola l-

moviment liberu ta' ċittadini tal-Unjoni Ewropea u ta' membri tal-familja tagħhom. Madanakollu ma jirriżultax li dan ir-riferiment li sar mill-Bord b'mod evidentement żbaljat, b'xi mod affettwa l-korrettezza tal-konsiderazzjonijiet u tad-deċiżjoni finali li wasal għaliha l-Bord, fejn ordna lil Identity Malta tikkonsidra l-każ tal-appellat mill-ġdid wara li tevalwa l-provi dokumentarji kollha li jkollha f'idejha. Għalhekk tqis li dan l-aggravju mhux mhuwiex mistħoqq, u tiċċdu.

Decide

Għar-raġunijiet premissi, din il-Qorti qiegħda tiddeċiedi l-appell tad-Direttur appellat billi tiċċdu, filwaqt li tikkonferma d-deċiżjoni appellata fl-intier tagħha.

Spejjeż tal-proċeduri tal-ewwel istanza u ta' dan l-appell, huma a karigu tal-appellant.

Moqrija.

**Onor. Dr Lawrence Mintoff LL.D.
Imħallef**

**Rosemarie Calleja
Deputat Reġistratur**